

onderdanen in den weg stond, uit den weg te ruimen. Bij besluit van 10 Juli 1809, decreteerde hij, dat er een uitgave van den Bijbel met een nieuwe Nederduitsche vertaling op last en medewerking van het opperconsistorie der Nederduitsche Israel. Gemeente zou uitgegeven worden. De vertalers werden gekozen uit leden van de vereeniging: „Chanoug la Naär Al Pie Darko.” (Voed den jongen op naar zijn aard).

Deze vereeniging was in 1808 gesticht met het doel om te voorzien in de behoefte aan geschikte leerboeken ten gebruike bij het godsdienstonderwijs. De voornaamste leden van het gezelschap waren: Dr. J. B. van Embden, Mr. Jonas Daniel Meijer, J. en M. C. Belinfante, M. Lemans, Dr. H. Somerhausen, L. J. Ulman, alle mannen die een eervolle plaats onder hun geloofsgenooten hebben ingenomen. Toen Holland in het Keizerrijk werd ingelijfd werd de vereeniging ontbonden en de vertaling terzijde gelegd.

Verschillende pogingen door Koning Lodewijk in het belang van de civilisatie der Joden aangewend, werden eerst onder de regeering van Willem I verwezenlijkt. Dat dit niet altijd zoo heel gemakkelijk ging bewijst het feit dat M. Roest Mz., de voormalige conservator der Rosenthaliana als redakteur van het Nieuw Israëlietisch weekblad in het jaar 1865 nog voor de afschaffing van het Jargon moest ijveren en dat ook nog in de vergadering der Nederlandsche Israel. Hoofdsynagoge te Amsterdam van 21 Mei 1865 de afschaffing daarvan bij het houden van voordrachten in de Synagogen een punt van discussie heeft uitgemaakt.

Vergelijkt men den maatschappelijken staat der hedendaagsche Joden in Amsterdam met dien van honderd jaren terug en neemt men daarbij in aanmerking de vele vooroordeelen die bestreden, de talrijke hindernissen, die uit den weg geruimd en de moeielijkheden, die overwonnen moesten worden, dan moet men erkennen dat de emancipatie in vele opzichten aan de verwachtingen der mannen van Felix Libertate heeft

voldaan. Maar volstrekt niet in alle opzichten.

In de Jodenbuurt in Amsterdam bijv. slepen nog honderden ongelukkigen een leven voort in gebrek en ontbering, vaak opgehoopt in sloppen en stegen waar geen lichtstraal doordringt, geen luchtstroom door waait. In deze buurt verkwijnen nog elken dag eens verwaarloosde jonge krachten, die nuttige leden in de maatschappij hadden kunnen zijn, doch, tegen hun wil door de omstandigheden genoodzaakt, hun leven begonnen als venters en die geestelijk te verstompt waren om gebruik te maken van de gelegenheid, hun door de gemeenschap aangeboden, om zich te ontwikkelen en uit hun vervallen staat op te heffen.

Sedert het jaar 1798, toen de gilden werden afgeschaft, zijn door verschillende Joodsche corporaties allerlei pogingen in het werk gesteld om het aanleeren van ambachten bij deze onderste lagen der bevolking te bevorderen. Vrijwel, kunnen we zeggen, zonder succes. Toch koesteren we de verwachting dat ook hierin binnen afzienbaren tijd een verandering ten goede zal komen. Reeds wordt de klank van des sloopers moker in de Jodenwijk vernomen. Evenals aan de treurige woningtoestanden door de gemeenten eerst een einde kon gemaakt worden, nadat algemeen het besef was doorgedrongen, dat stoffelijke welvaart, volksgezondheid en een gelukkig familieleven ten nauwste met de volkshuisvesting samenhangt en er zonder het krachtig ingrijpen van overheidswege, dus zonder de woningwet, geen afdoende verbetering kon verwacht worden, zoo wil het ons voorkomen, dat ook het aanleeren van ambachten bij de onderste lagen der bevolking eerst dan naar behooren bevorderd kan worden wanneer het besef krachtig doordringt, dat Staatstoezicht op de kinderen der armen, ook nog in de eerste jaren, nadat zij de school verlaten hebben, niet alleen in het belang der kinderen maar ook in het belang der gemeenschap „een dringende eisch” is.